

62 אותם כשנטמאו לוקה, מה שאין כן בבשר לפני זריקה כיון שלא קרבו
 63 מתיריו, אינו לוקה.
 64 מוכיחה הגמרא שקידוש כלי בדבר שאין לו מתירים נחשב כמו שקרבו
 65 מתיריו: דתנן במסכת מעילה (ו), כל קרבן שיש לו מתירים – דבר
 66 המתירו באכילה, ואכלו כשהוא טמא, חייב כרת רק אם אכלו משקרבו
 67 מתיריו, וכל קרבן שאין לו מתיריו, חייב כרת משקדוש בכלי.
 68 הגמרא מביאה מחלוקת נוספת של ריש לקיש ורבי יוחנן: איתמר,
 69 המעלה – המקריב אכרי בהמה טמאה ו-כגון סוסים וגמלים על
 70 נפי המזבה, ריש לקיש אמר לוקה, רבי יוחנן אמר אינו לוקה,
 71 וטעם מחלוקתם, ריש לקיש אמר לוקה, שנאמר (ויקרא א כג) 'מן
 72 הבהמה מן הבהר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם', ויש ללמוד
 73 מהפסוק שבהמה מהורה כמו בקר וצאן, אין ו-תקריבו, אך בהמה
 74 טמאה, לא, וסובר ריש לקיש שלא הוה מכלל עשה – איסור לא
 75 תעשה: שנלמד מתוך הנאמר בלשון עשה, לוקין עליו, כדן איסור
 76 שנאמר בלשון לא תעשה, ולכן על האיסור להקריב בהמה טמאה,
 77 לוקים, אף שנלמד מכלל עשה, ורבי יוחנן אמר, אין לוקין עליו,
 78 משום שלא הוה מכלל עשה, אינו כאיסור שנאמר בלשון לא
 79 תעשה, ואין לוקין עליו.
 80 הגמרא מקשה על דברי ריש לקיש: מיתבי – מקשה רבי ירמיה,
 81 שנינו בבביתא לגבי איסור לאכול בהמה טמאה, נאמר בתורה (ויקרא
 82 א א) 'כל מפרסת פרסה ושטעת שטע פרסת, מעלת גרה בבהמה,
 83 אותה תאכלו', ויש ללמוד מהפסוק, ולא תאכלו בהמה טמאה,
 84 ולא הוה מכלל עשה, דינו כ'עשה', וכיצד יכול ריש לקיש לחלוק
 85 על הברייתא ולומר שלא הבא מכלל עשה דינו כלא תעשה.
 86 הגמרא מפרשת את מחלוקת ריש לקיש ורבי יוחנן באופן אחר: אמר
 87 ליה רבי יעקב לרבי ירמיה בר תחליפא, אסברא לך – אסביר לך
 88 שמועה זו, באמת במקריב אכרי בהמה טמאה על גבי המזבה,
 89 דכולו עלמא לא פליגי – אין ריש לקיש ורבי יוחנן חולקים, ושניהם
 90 סוברים שאין לוקים עליו, משום שלא הבא מכלל עשה, עשה, ואין
 91 זה לא תעשה, כי פליגי – ובמה נחלקו, במקריב אברי היה טהורה
 92 על גבי המזבה, ולא נאמרו לענין מלקות, אלא האם עובר בעשה,
 93 והכי איתמר – וכך נאמרו שמועה זו, המקריב אברי חיה טהורה על
 94 גבי המזבה, רבי יוחנן אמר, עובר בעשה, ריש לקיש אמר, אינו
 95 עובר בלא בלויים, וטעם מחלוקתם, רבי יוחנן אמר עובר בעשה,
 96 שהרי נאמר בפסוק (ויקרא א ב) 'מן הבהמה מן הבהר ומן הצאן תקריבו
 97 את קרבנכם', ויש ללמוד שדווקא בהמה, אין – כן, תקריבו, אבל
 98 חיה, לא, ולאו הבא מכלל עשה, עשה. וריש לקיש אמר אינו עובר
 99 עליו בלא בלויים, ואף לא באיסור עשה, וההוא – אותו כתוב
 100 שנאמר 'מן הבהמה', למצוה – ללמוד שמצוה להביא ממין בהמה,
 101 אך יש רשות להביא מן החיה.
 102 הגמרא ממשיכה להקשות על ריש לקיש, גם לפירוש זה: מיתבי
 103 רבא, שנינו בבביתא לגבי איסור הקרבת חיה על המזבה, אילו
 104 נאמר בתורה רק 'קרבן לך' בהמה' (שם), ולא היה מפורש 'בקר
 105 וצאן, הייתי אומר שהיה בכלל בהמה וכשרה להקרבה, בענין
 106 שנאמר (דברים יד ה) 'זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה בשבים
 107 ושה עזים, איל וצבי', וגו', הרי שאלו וצבי שהם ממין החיות נקראים
 108 בשם בהמה, ואם כן הוא הדין לגבי קרבן שנאמר בו 'בהמה', שיהיו
 109 גם חיות כשרות, תלמוד לומר – לכך כתבה התורה 'בקר וצאן',
 110 ללמד שדווקא בקר וצאן אמרתי לך, ולא חיה, יכול – שמא תאמר
 111 שרק לכתחילה לא יביא – לא יקריב חיה, ואם הביא בשר, הא –
 112 שהרי למה זה דומה, לתלמיד שאמר לו רבו' הקבא לי חטים',
 113 והביא לו חטים ושעורים, שאינו כמעביר [עובר] על דבריו, אלא
 114 מוסרף על דבריו, שכיין ורבו לא אסר עליו להביא שעורים, אין
 115 חיסרון במה שמוסרף ומביא שעורים, ואם כן גם כאן כשמביא חיה
 116 אינו עובר על מצות התורה ולפיכך הקרבן בשר, תלמוד לומר –
 117 חזרה התורה וכתבה שוב בהמשך הפרשה (ויקרא א א) 'בקר וצאן',
 118 לומר לך, דווקא בקר וצאן אמרתי לך, ולא חיה, הא – הרי למה
 119 זה דומה, לתלמיד שאמר לו רבו' אל תביא לי אלא חיטין', והביא
 120 לו חיטין ושעורים, שאינו כמוסרף על דבריו, אלא כמעביר על
 121 דבריו, שהרי הקפיד ואמר לו להביא רק חיטין. וגם כאן, הקפידה
 122 התורה שיביא דווקא בהמה,

1 נמילת נשמה – חיוב כרת ושוה עונש טמא הנכנס למקדשו, אף
 2 האזהרה לגבי קודש שבפסוק הוא דבר שיש בו נמילת נשמה
 3 – עונש כרת. ואי תאמר שהאיסור נאמר בטמא הזנוע בקודש,
 4 נמילת נשמה מי אפא, והרי אין חיוב כרת על נגיעה בקודש,
 5 אלא על כרוך הפסוק 'בכל קודש לא תגע' עוסק באכילה, שיש
 6 בה כרת.
 7 הגמרא ממשיכה להקשות על דברי ריש לקיש: ואפתי מיבעי ליה –
 8 והרי עדיין ריש לקיש צריך את הפסוק 'בכל קודש לא תגע' לדרשה
 9 אחרת, ללמד איסור בטמא שאכל בשר קודש לפני וריקה,
 10 דאיתמר, טמא שאכל בשר קודש של קרבן לפני הוויקה של הדם,
 11 ריש לקיש אמר לוקה, ורבי יוחנן אמר אינו לוקה, וטעם
 12 מחלוקתם, ריש לקיש אמר לוקה, משום שנאמר (ויקרא יב ד) 'בכל
 13 קודש לא תגע' לאיסור טמא באכילת קודש, לא שנא – ואין חילוק
 14 בין לפני וריקה, ולא שנא לאחר וריקה. רבי יוחנן אמר אינו לוקה,
 15 וטעמו כדתני ברדלא ו-שם חכם, שהאיסור לטמא לאכול קודש
 16 איתא – נלמד בגזירה שוה 'טומאתו' ו'טומאתו', שנאמר לגבי עונשו
 17 של טמא שאכל קודש 'טומאתו', ונאמר לגבי עונש של טמא שנכנס
 18 למקדש 'טומאתו', וכמו שבביאת מקדש התורה הזהירה וענשה, כך
 19 גם בטמא האוכל בשר קודש, התורה הזהירה וענשה. וגי כתב
 20 ההוא – והרי העונש האמור בטמא שאכל בשר קודש, נאמר רק
 21 כשאכלו לאחר הוויקה של הדם, וכיון שהאיסור נלמד מהעונש, אם
 22 כן האיסור אינו אלא לאחר שזרק דמו. ועל כל פנים קשה לריש
 23 לקיש, כיון שצריך פסוק זה כדי ללמוד ממנו את עיקר האיסור, די
 24 בכך שנלמד ממנו את האיסור לאוכל לאחר זריקה, ומנין שעובר
 25 באיסור גם לפני זריקה.
 26 מתרצת הגמרא: אם כן שהפסוק בא ללמדנו רק לאחר זריקה, לימא
 27 קרא – יאמר הפסוק 'בקרודש לא תגע' מאי – מדוע נאמר 'בכל
 28 קודש', שמע מינה תרתי – ללמדנו מכאן איסור לשני האופנים, גם
 29 לאחר זריקה וגם קודם זריקה.
 30 הגמרא עוברת לדון במחלוקת ריש לקיש ורבי יוחנן בטמא שאכל
 31 קודש לפני זריקה: גופא, טמא שאכל בשר קודש לפני וריקה, ריש
 32 לקיש אמר לוקה, רבי יוחנן אמר אינו לוקה.
 33 הגמרא דנה בטהור שאכל בשר קודש טמא: אמר אבוי, מחלוקת
 34 ריש לקיש ורבי יוחנן באוכל בשר קרבן לפני זריקת דמו, היא דווקא
 35 כשאכלו בטומאת הגוף, שהאדם היה טמא והבשר היה טהור,
 36 שלריש לקיש לוקה ולרבי יוחנן אינו לוקה, אבל בטומאת בשר –
 37 אדם טהור שאכל בשר קרבן טמא, דברי הכל לוקה, אף לפני זריקת
 38 דמו, משום דאמר קרא (ויקרא י ט) 'והבשר אשר יגע בכל טמא לא
 39 יאכל באש ישרה, והבשר כל טהור יאכל בשר', חזרה התורה וכתבה
 40 'והבשר', לרבות את האוכל עצים ולבונה שנטמאו, ולא בני
 41 אכילה ניהו – שאינם ראויים לאכילה, ואפילו הכי רביהו קרא
 42 – ואף על פי כן ריבה אותם הכתוב וחייב מלקות באכילתם, אם כן
 43 גם לפני זריקה לא גרע מהם, ואף שלא נותר לטהורים, לוקה.
 44 הגמרא מביאה את דעת החולק על אבוי: ורבא אמר, מחלוקת ריש
 45 לקיש ורבי יוחנן היא רק באוכל בשר קודש טהור לפני זריקה
 46 בטומאת הגוף, אבל אדם טהור האוכל לפני זריקה בטומאת בשר
 47 – כשהבשר טמא, דברי הכל אינו לוקה. מאי טעמא, כיון דלא
 48 קרינא ביה – כיון שלא נאמר בבשר שלפני זריקה לענין העונש
 49 הפסוק (ויקרא י ט) 'והגשף אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה'
 50 וטומאתו עליו ונכרתה הגשף ההוא מעמידה, לא קרינא ביה – לא
 51 נאמר בו גם האיסור האמור בפסוק הסמוך (ויקרא י ט) 'והבשר אשר יגע
 52 בכל טמא לא יאכל', שהתורה סמכה את האיסור של אוכל בשר
 53 טמא לעונש האמור בטמא שאכל בשר טהור, כדי להקישם וללמד
 54 שכשם שאין עונש בטמא שאכל בשר לפני זריקה, כך אין איסור
 55 באכילת בשר טמא לפני זריקה.
 56 מקשה הגמרא על דעת רבא: והאמר מר, והבשר' לרבות עצים
 57 ולבונה שנטמאו, שהאוכל אותם לוקה, ובמה שונה בשר טמא לפני
 58 זריקה, שאינו לוקה. מתרצת הגמרא: הוה כמא עסקינן – באיזה
 59 אופן יש מלקות על אכילת עצים ולבונה, כגון שהעצים והלבונה
 60 קדשו בכלי – בכלי שרת, דנעשה – שנחשב כמי שקרבו כל מתיריו
 61 – כמו קרבן שקרבו כל הדברים המתירים אותו באכילה, ולכן האוכל

המשך ביאור למס' זבחים ליום שלישי עמ' ב

1 הַמִּשְׁתַּלֵּחַ, כיון שנדחה, וכן אם פת השעיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ, יִשְׁפֹךְ תְּדָם
 2 של השעיר לה, שהרי נדחה. וְשָׁמְעִין לֵיהּ – ושמענו את רבי יהודה
 3 עצמו דְאָמַר, כָּל דבר שִׁפְדוֹ להכשירו לֹא תְּוִי דְרַחוּי. דְתַנְיָא
 4 בברייתא, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בערב פסח שהיו מקריבים קרבן פסח,
 5 ומפני ריבוי הקרבנות ובהילותם של הכהנים למהר להקריבם, היה
 6 נשפך מדם הקרבנות על הרצפה, ויש לחוש שמא היו קרבנות שלא
 7 נזרק דמם על המזבח כלל ונפסלו, ולכן, כּוּם אָהֳרָה הָיָה נוטל אחד
 8 הכהנים וּמְטִילָא בו טְדָם הַתַּעֲרוּבָת – מזהם שנשפך על הרצפה
 9 והיה מעורב בו דם מכל הקרבנות, וְזוֹרְקוֹ וְדִיקָה אֶתָּה על המזבח
 10 כְּנֶנְדָה תִּיסוֹד – במקום שהיה תחתיו יסוד כדין זריקת הפסח (להלן נ"א),
 11 ומבואר שאף על פי שהדם נשפך על הרצפה אינו נדחה בכך הואיל
 12 ובידו לאוספו, ואם כן שָׁמַע טִינָה – יש להוכיח שְׁכָל שִׁפְדוֹ לֹא תְּוִי
 13 דְרַחוּי, שָׁמַע טִינָה – אכן יש להוכיח כן.

14 הגמרא עוברת לדון בדברי רבי יהודה: גּוּפָא, תַּנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה
 15 אָמַר, כּוּם אָהֳרָה הָיָה הכהן מְטִילָא טְדָם הַתַּעֲרוּבָת וזורקו על
 16 גבי המזבח, שָׁאֵם יִשְׁפֹךְ דְמוֹ של אָהֳרָה טְהָם (מקרבנות הפסח)
 17 נְמַצָּא שְׁהוּא – הכוס שמילא זורק מְכַשִּירוֹ, אָמַרו לֹא חכמים
 18 לְרַבִּי יְהוּדָה, וְהִלָּא הַדָּם שֶׁנִּשְׁפַךְ לֹא נִתְקַבֵּל בְּכָלִי אלא נשפך
 19 מצוואר הבהמה על הרצפה ודם שנשפך קודם שהתקבל בכלי
 20 נפסל מלזורקו על המזבח (לעיל כ"ה), ואיך נבשר הקרבן על ידי
 21 זריקת דם זה.
 22 קודם שתביא הגמרא את תשובתו של רבי יהודה, מבררת הגמרא
 23 את שאלת חכמים. שואלת הגמרא: מָנָא יִדְעִי – מנין לחכמים שהדם
 24 שנשפך לא התקבל בכלי. משיבה הגמרא: אֵלָּא קוּשִׁית חכמים היא
 25 שָׁמָא לֹא נִתְקַבֵּל בְּכָלִי, ונמצא זורק דם פסול.
 26 מביאה הגמרא את המשך הברייתא: אָמַר לְהֵן רַבִּי יְהוּדָה לחכמים,